

ميننگوڪوڪل بي

ميننگوڪوڪل ناروغي ڇهه دهه؟

ميننگوڪوڪل ناروغي يوه جدي ناروغي ده چي شائيسريا مننجيڊيٽيس (*Neisseria meningitidis*) باڪٽريا له املهه رامنڃته ڪيري. دا ميڪروبي انفڪشن ڪولي شي د مننڙيت يا سرسام (د مازغو چارچاپيره پردي پارسوب) او سيپٽيسيميا (د ويني مسموميت) لامل شي.

د *Neisseria meningitidis* باڪٽريا بيلابيل گروپونه شتون لري چي د مينينگوڪوڪل ناروغي لامل ڪيري. په 2000 ڪي د مننڙيت يا سرسام سي واکسين د معرفي ڇهه مخڪي، بي او سي ڊلي په آيرلينڊ ڪي د مينينگوڪوڪل ناروغي ڊيري پيڻي رامنڃته ڪري. د سي ڊلي مينينگوڪوڪل باڪٽريا پوروندي د **MenC** واکسين ڇهه مننه، د سي ڊلي باڪٽريا له املهه د مينينگوڪوڪل ناروغي پيڻي په دراماتيڪ ڊول راتيٽ شوي دي. ڊيري پيڻي اوس د بي ڊلي مينينگوڪوڪل باڪٽريا ڇهه رامنڃته ڪيري.

خلڪ ڇنڇهه په مينينگوڪوڪل ناروغي اخته ڪيري؟

مينينگوڪوڪل باڪٽريا د ستوني شاته يا په پوزه ڪي ژوند ڪولي شي. زياتره خلڪ چي دا باڪٽريا لري يا بي وري (ورونڪي)، روغ پاتي ڪيري مگر دوي ڪولي شي دا باڪٽريا د توخي، پرنجي يا ٻنڪلولو له لاري نورو ته خپاره ڪري. د ورونڪي سره نردي شخصي تماس ڇيني وختونه د انفڪشن لامل ڪيري. تاسو د ڪڪر ڪيدو لپاره ڇو ساعته نردي شخصي تماس ته ارتيا لري ڇڪه چي باڪٽريا د بدن ڇهه بهر ڊير ساعت ژوندي نه پاتي ڪيري.

د مينينگوڪوڪل ناروغي په هر عمر ڪي واقع ڪيدي شي مگر د مينينگوڪوڪل ناروغي ترٽولو لوره ڪجهه د يو ڪال ڇهه ڪم عمر ماشومانو ڪي پيڻيري. د مينينگوڪوڪل بي ناروغي د يو ڪال ڇهه ڪم عمر ماشومانو ڪي خورا عامه ده. راتلونڪي ترٽولو لوي د خطر ڊله د 15-19 ڪلونو عمر لرونڪي ڇوانان دي. په آيرلينڊ ڪي د ژمي او پسرلي په لومريو ڪي د انفڪشن خطر خورا لوڙ وي.

د مينينگوڪوڪل ناروغي نبيي ڇهه دي؟

د مينينگوڪوڪل ناروغي پيل خورا گرندي ڪيداي شي. د مينينگوڪوڪل ناروغي په نينو ڪي تبه، سخته غاره، د سر درد، د جوڙونو دردونه، او خاربت يا گرمي شامل دي. ڪه تاسو فڪر ڪوي چي ستاسو ماشوم د مينينگوڪوڪل ناروغي نبيي لري سمدلاسه د خپل GP ڇهه يا نردي د ماشومانو د بيڙني ڇانگي ڇهه طبي مرسته و غواري. په ڇينو حالتونو ڪي د طبي مرستي ترلاسه ڪولو لپاره د گرندي عمل ڪول معني د ژوند او مرگ ترمنځ توپير ڪيداي شي.

مينينگوڪوڪل ناروغي يوه ڊيره جدي ژوند گواشونڪي ناروغي ده.

د هغو خلڪو ڇهه چي د مينينگوڪوڪل ناروغي لري:

- په 20 ڪي 1 به مر شي
- په هرو 10 ڪسانو ڪي 1 روغ شوي ڪس به لوي معلوليت ولري لکه ڪونوالي، د مازغو زبان يا د گوتو، پينو گوتو، لاسونو، پينو، متونو يا لينگو زبان.

ژر تشخيص د انتي بيوتيڪونو سره د ژر درملني لامل ڪيري او د دي خبري ڊير چانس وي چي سري به بشپير روغ شي. دوخته تشخيص مهم دي ڇڪه ڪه تاسو شڪمن ياست چي يو ڇوڪ مننڙيت يا سرسام يا سيپٽيسيميا لري سمدلاسه طبي پاملرنه و غواري.

نور معلومات شتون لري په <http://www.meningitis.org/ireland>

ڇوڪ بايد د مينينگوڪل B (MenB) وکري؟

د واکسيناسيون په واسطه د مينينگوکوکل بې مخنيوي کيدای شي.

ټولو ماشومانو ته په 2 او 4 مياشتو عمر کې د MenB واکسين وړاندې کيږي چې پکې د 12 مياشتو په عمر کې د MenB واکسين د بوسټر يا پياوړی کوونکی دوز سره ورکول کيږي.

د 1 کال څخه کم عمر لرونکي ماشومان د مينينگوکوکل بې انفيکشن ډير خطر لري او بايد واکسين شي.

د مينينگوکوکل بې (MenB) واکسين کله د ماشومتوب د واکسين کولو لومړني مهالویش کې معرفي شو؟

د MenB واکسين په آبرلينډ کې د 2016 کال د اکتوبر په 1 يا وروسته زيږيدلی ټولو ماشومانو لپاره معرفي شوي و، ځکه چې د يو کال څخه کم عمر ماشومان د مينينگوکوکل بې ناروغی ترټولو لوی خطر سره مخ وي.

ايا د لويو ماشومانو لپاره د قضا يا بيا ترلاسه کولو پروگرام شتون لري؟

د معافيت ملي مشورتي کمیټه* د ماشومانو لپاره تر دوه کلنۍ پورې د قضا يا بيا ترلاسه کولو پروگرام وړاندیز کوي.

د معافيت ملي مشورتي کمیټې د 2020 په مارچ کې د ماشومانو د واکسيناسيون مهالویش بياکتنه کړي، کمیټې پريکړه کړې چې د MenB واکسين بايد اوس د قضا يا بيا ترلاسه کولو واکسيناسيون لپاره وړاندیز نه شي کله چې يو ماشوم 2 کلنۍ ته ورسېږي، تر هغه پورې چې ماشوم د خطر په ډله کې نه وي.

لارښوونې بدلې شوي ځکه چې د MenB انفيکشن خطر، چې د يو کال عمر څخه مخکې خورا عام دي، د 2 کالو عمر څخه وروسته په چټکۍ سره کميږي (په انگلستان کې ورته سپارښتنه شوی ده).

بيا هم والدين کولی شي غوره کړي چې خپل لوی ماشومان واکسين کړي که دوی وغواړي.

د MenB واکسين بايد د توليد کونکي څخه د GP له لارې په شخصي توگه ترلاسه شوي وای.

(* د ملي معافيت مشورتي کمیټه (NIAC) د آبرلينډ د ډاکټرانو د شاهي کالج څخه د طبي متخصصينو ماهره ډله د واکسيناسيونو پالیسي په اړه سپارښتنه کوي.)

زما ماشوم د MenB واکسين يو دوز له لاسه ورکړي دي ايا دوی بيا هم واکسين کولی شي؟

هر هغه ماشوم چې د MenB واکسين يې له لاسه ورکړي وي بيا هم تر دوه کلنۍ پورې د خپل GP څخه ترلاسه کولی شي.

د ليدنيتي لپاره نن د خپل GP سره اړیکه ونيسئ.

ايا د مينينگوکوکل بې (MenB) واکسين د ټولو مينينگوکوکل ناروغيو پر وړاندې خونديتوب کوي؟

يوازې د مينينگوکوکل بې انفيکشن مخنيوی د MenB واکسين په واسطه کيږي. د مينينگوکوکل انفيکشن نور ډولونه د دي واکسين په واسطه نه پوښل کيږي.

د مننژيت سي انفيکشن په وړاندې د خونديتوب لپاره د مينينگوکوکل سي واکسين له 2000 راهيسې په آبرلينډ کې ماشومانو ته ورکړل شوي دي. ځکه چې واکسين د 2000 په وروستيو کې معرفي شو، د مينينگوکوکل ناروغی د پيښو شمير، د مينينگوکوکل ډلې سي باکټريا له امله، په ډراماتيک ډول راټيټ شوي دي. د راپور شويو پيښو شمير په 2000 کې له 139 څخه په کميدو سره په 2014 کې يوازې 6 ته کم شوي دي، چې 96% کمښت لري. په 2021 کې د مينينگوکوکل ناروغی 10 ټاييد شوي قضیې وي

دا ډيره مهمه خبره ده چې د مينينگوکوکل ناروغی د نښو لپاره محتاط پاتي شی ځکه چې ټول ډولونه د واکسينونو څخه نه پوښل کېږي. د نښو واقع کېدو په صورت کې بايد د عاجل طبي پاملرنې غوښتنه وشي.

څوک بايد د مينينگوکوکل بې (MenB) واکسين ونه کړي؟

ډير لږ خلک شتون لري چې بايد د MenB واکسين ونه کړي. ستاسو ماشوم بايد واکسين ونه کړي که چېرې دوی ته د واکسين د پخوانی دوز يا د واکسين کومې برخې څخه شديد د حساسيت عکس العمل (anaphylaxis) شوي وي.

د مينينگوکوکل بې (MenB) واکسين کولو وروسته څه تمه وکړئ؟

د واکسين کولو يا لگولو وروسته، ستاسو ماشوم ممکن د هغه ځای په شاوخوا کې نارامی، سوروالی يا پرسوب ولري چېرې چې انجیکشن ورکړل شوی و. دوی کېدای شي بې قراره وي او تبه ولري. د هغو ماشومانو څخه چې واکسين شوي دي:

- په 2 کې 1 به تبه ولري
- په 10 کې 1 به نازامی، سوروالی يا پرسوب ولري چېرې چې انجیکشن ورکړل شوی وي يا به تبه ولري
- په 100 کې 1 کېدای شي لوړه تبه ولري
- ماشومان معمولاً په يوه يا دوه ورځو کې دننه د دې کوچني جانبي عوارضو څخه رغیږي

شديد جانبي عوارض (شديد الرجی) خورا لږ دي.

د MenB واکسين وروسته تبه څنگه اداره کړئ

کله چې د MenB واکسين د ماشومتوب نورو واکسينونو سره په 2 او 4 مياشتو ليدنو يا دورو کې ورکړل شي، نو ډير خطر شتون لري چې ماشوم به تبه رامنځته کړي. د MenB واکسين وروسته تبه معمولاً په لومړيو 6 ساعتونو کې زياتیږي او بيا تر 24 ساعتونو پورې کميږي، کله چې ډيری تبي به ختمی شي.

د دې تبي کمولو لپاره ماشومانو ته د دوی د 2 او 4 مياشتو واکسيناسيونونو کې بايد د هر ليدني وروسته د ماشوم مایع پيراسيتامول 3 دوزونه ورکړل شي.

دوز 1 بايد د MenB واکسين کولو په وخت کې يا تېک وروسته ورکړل شي.

دوز 2 بايد د دوز 1 څخه 4-6 ساعته وروسته ورکړل شي او

دوز 3 بايد د دوز 2 څخه 4-6 ساعته وروسته ورکړل شي.

د 2.5 ملي ليتره (60 ملي گرام) د ماشومانو مایع پيراسيتامول سپينشن دوز بايد ماشومانو ته ورکړل شي.

دا مهمه ده چې ماشومانو ته د واکسيناسيون دمخه پاراسيتامول ورکړل شي، ځکه چې GP يا نرس به د دې تعین کولو وړتيا ولري چې ماشوم د واکسينونو تر لاسه کولو لپاره ښه دی.

پاراسيتامول به ستاسو د ماشوم د تبي مخه ونه نیسي مگر پاراسيتامول به ستاسو د ماشوم تبه کمولو او لنډولو کې مرسته وکړي.

د واکسيناسيون په وخت کې د 4 کيلو گرامه (8 پونډ 8 اونس) څخه کم ماشومانو ته بايد مایع د ماشومانو پيراسيتامول کوچنی دوز ورکړل شي. مهرباني وکړئ د خپل GP سره خبرې وکړئ ترڅو هغه خوراک حساب کړي چې ستاسو ماشوم ورته اړتيا لري.

پاراسيٽامول د MenB واکسين لپاره په 12 مياشت ليدنه کې په منظم ډول ورکولو ته اړتيا نلري، ځکه چې په دې عمر کې د واکسين وروسته د تبې خطر د ماشومتوب د نورو معمول واکسينونو وروسته د تبې خطر سره توپير نلري. د آبيوپروفين سپاربنټنه نه کيږي. د پاراسيټامول جامدو سپاربنټنه نه کيږي.

د ميننگوکوکل بې (MenB) واکسين څنگه کار کوي؟

د MenB واکسين د ميننگوکوکل بې باکټريا څخه استخراج لري. واکسين د بدن د معافيت سيستم د ځواب ورکولو لپاره کار کوي که چيرې يو ماشوم د ميننگوکوکل بې باکټريا سره په تماس کې وي پرته له دې چې ناروغی رامنځته کړي.

د MenB واکسين څومره اغيزمن دی؟

د MenB واکسين خورا اغيزمن او خوندي بڼودل شوي، د MenB باکټريا ډولونو په وړاندې 88% خونديتوب چمتو کوي.

چيرته کولی شم نور معلومات ترلاسه کړم؟

د يو باوري د روغتيا مسلکي سره خبرې وکړئ او www.immunisation.ie ته مراجعه وکړئ